

לב ע"א-ע"ב. קיבל פירות שספק עישרו אותם

בדיני מעשרות ישנם שני סוגי אנשים: "חברים" המקפידים שכל פירותיהם יהיו מעושרים, לעומת "עם הארץ" שאינו מעשר פירותיו כראוי" (דעת חכמים ברכות מז), ולכך פירותיו נחשבים "דמאי". דהיינו, לעניין תרומה עמי הארץ לא נחשדו, "אבל מעשר ראשון, ומעשר שני, או מעשר עני היו עמי הארץ מישראל מקילין על עצמן, ולא היו מפרישין אותן. לפיכך גזרו שלא יהיה נאמן על המעשרות... פירותיהן ספק, ואינן נאמנין לומר מעושרין הן" (רמב"ם זרעים הל' מעשר פ"ט ה"א).

כחלק מעיסוק בדיון האם נאמן השליח לעשות שליחותו ולהסתמך על שליחותו אפילו במצוות דאורייתא, רב ששת מביא ברייתא העוסקת האם ניתן להסתמך על בעל עץ תאנים שאמר לחבירו "טול תאנים מהעץ" שעושר את תאניו שלו וכלל במעשרותיו גם את הפירות שניטלו ע"י חברו, או שחייב החבר לעשר בעצמו את הפירות שקטף. הברייתא מחלקת בין האומר "צא ולקט לך תאנים (מעץ) מתאנתי" שבעל העץ אינו יודע כמה ילקט חבירו, לבין האומר "מלא לך כלכלה זה תאנים מתאנתי" - שיודע שחבירו ימלא תאנים בכמות של הסל.

ברייתא

1. אכילת ארעי - לא צריך לעשר (אכילת ארעי תחת העץ פטורה מת"מ).
2. אכילת קבע - הפירות טבל.

3. אכילת ארעי - לא צריך לעשר.
4. אכילת קבע - הפירות דמאי (מכיוון שהמעשרות ספק, דינו כספק ממון, ועל הלוי להביא ראיה שהמעשרות שלו מדין "המוציא מחבירו עליו הראיה").

פירוש דין מס' 4 ("אכילת קבע") של הברייתא:	הלוקט	בעל העץ	
הפירות דמאי (שאינו חושש עם הארץ ל"לפני עיוור" להכשיל בפירותיו את הלכות, ולא בטוח שעושרם)	חבר	עם הארץ	רבי
הפירות בוודאות מעושרים (חבר מעדיף לתרום מן המוקף ולא להאכיל עמי הארץ טבל)	עם הארץ	חבר	רבי
הפירות דמאי (שאינו חושש עם הארץ ל"לפני עיוור". כ"ל)	חבר	עם הארץ	רשב"ג
הפירות בוודאות טבל (חבר אינו מפרש מעשרות שלא מן המוקף [פירות שלא לפניו] (והוא לאו דרבנן. רש"י גיטין ל ע"ב ד"ה "מוקף"), ואין ספק שהחבר לא עושר את הפירות שמצויים בידי הקוטף)	עם הארץ	חבר	רשב"ג

בירור הדין הראשון ע"פ רבי, לא ייתכן להעמיד כך:	הלוקט	בעל העץ	
עם הארץ מאמין לחבירו עם הארץ יותר מלכולם, ובוודאות הוא סובר שהפירות שקיבל הן מעושרים, ואין הוא מציית לדין לעשר פירות דמאי?	עם הארץ	עם הארץ	רבי
הרי בסיפא אמר רבי שטעמו משום "חבר לא מאכיל עם הארץ טבל", וכיצד הרישא עוסקת שהלוקט הינו חבר?	חבר	עם הארץ	רבי

רבינא, למסקנה דין מספר 4 בברייתא, בחבר שומע:	הלוקט	בעל העץ	
הפירות דמאי (שאינו חושש עם הארץ ל"לפני עיוור". כ"ל)	חבר	עם הארץ	רבי
הפירות מעושרים, והחבר שמציית לדברי חכמים יכול לאכול מבלי לעשר (שמעדיף החבר בעל העץ לעבור על איסור קל תרומת לא מוקף, מאשר שעם הארץ יעבור על איסור חמור של מעשרות)	עם הארץ וחבר שומע	חבר	רבי
הפירות טבל, והחבר שלקח את הפירות יעשר (שמעדיף החבר בעל העץ לא לעבור על איסור קל של תרומה מן המוקף, אפילו במקום שעם הארץ יעבור על איסור חמור של מעשרות)	עם הארץ וחבר שומע	חבר	רשב"ג

